VJEKOSLAV MAŠTROVIĆ

DJELATNOST INSTITUTA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U ZADRU U PRVIH 10 GODINA RADA*

I

Veoma je značajna zadarska povijesna i kulturna baština, koja počima rano, a naročito je za nas vrijedna ona koja se odnosi na vrijeme od početka našeg bivstvovanja na jadranskoj obali pa kroz više od 10 stoljeća do danas.

Stoga je posve razumljivo da je naša najveća znanstvena ustanova — Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu — odmah nakon završetka drugog svjetskog rata i svoje obnove, pokazala velik interes za zadarsko područje. To se zanimanje odrazilo ne samo u poticanju znanstvenih radnika da obrađuju teme vezane za to područje nego i u brizi za sam grad, sa svim njegovim povijesnim i kulturnim spomenicima, ustanovama i organizacijama koje se za njih brinu. Odmah se u porušenom gradu pristupilo pomaganju u restauriranju i konzerviranju spomenika i njihovu čuvanju, kao i u aktiviranju za izgradnju bloka samostana sv. Marije, već 1949. god. Izložba »Zlato i srebro Zadra« s publikacijama u vezi s tim ukazala je na umjetnička bogatstva našeg čovjeka u zadarskoj

* Izlaganje na svečanoj sjednici u Zadru 1. studenog 1964. god. povodom 10-godišnjice osnivanja i rada Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru, a u sklopu poslave 20-godišnjice oslobođenja grada Zadra. Sjednici je predsjedavao akademik Branimir Gušić, koji je izrazio priznanje i čestitke zadarskom Institutu. Uz veliki broj uzvanika i predstavnika naučnih ustanova, visokih škola, kulturnih i političkih organizacija, prisustvovali su i predstavnici organa vlasti. Među njima bio je i član Izvršnog vijeća Sabora SR Hrvatske Većeslav Holjevac iz Zagreba. Od strane Akademije bili su, osim B. Gušića, i akademici Ljubo Babić i Ferdo Čulinović.

sredini. Objavljuju se mnoga znanstvena djela, koja su svojom dokumentarnošću unijela više svjetla u našu prošlost, napose ovoga grada, te ukazala na velike mogućnosti i potrebu daljeg i daleko većeg rada. Akademija pokazuje interes i za suvremene zadarske probleme sa željom da i tu pomogne, pa tako u početku vodi nadzor nad regulacionom obnovom grada na poluotoku i u tom smjeru angažira svoje stručnjake

Nije se pri tim prvim akcijama zaboravljalo da naša nauka, na žalost, nije dospijevala baš ovom području posvetiti dovoljno pažnje, iz objektivnih i subjektivnih razloga. A bilo je potrebno da bude baš drugačije, jer su historijska zbivanja u vezi s ovim gradom od velike važnosti za našu opću povijest. Osim toga protivnarodne, upravo neprijateljske snage bile su vrlo aktivirane da na kvazi naučnoj bazi pokažu kako je Dalmacija sa svojim glavnim gradom talijansko historijsko i kulturno područje, te da se na osnovu toga mogu osnivati i suvremena politička prava, s tim prije ako se dodaju i druga neosnovana tvrđenja. Na toj osnovi napisana je i velika literatura na talijanskom jeziku.

Međutim, historijska vrela dokazuju baš protivno.

Zbog svega toga Akademija se rano i svesrdno aktivirala u granicama svoje djelatnosti da pomogne Zadru. Jedan od inicijatora je danas među nama, akademik Branimir Gušić, koji je tada bio glavni tajnik Akademije, te potakao, između ostalog, jedan od oblika Akademijine pomoći Zadru: da se osnuje naučna ustanova — institut — koja će organizirati naučno-istraživački rad. Na žalost, tada — a to je bilo 1949. god. — nije bilo moguće da se to ostvari.

Međutim, potrebe su neprestano ukazivale na ostvarenje zamisli o Institutu u Zadru. I konačno 1953. zauzimanjem tadanjeg potpredsjednika Akademije Miroslava Krleže, dolazi do izvršenja prvih priprema za osnivanje Instituta, tako da se mogla iduće godine ustanova otvoriti. Ona je prije 10 godina i započela s radom. Tadanji Gradski narodni odbor pokazivao je od prvoga časa veliko razumijevanje, te je predao Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti kao organu upravljanja zgradu u kojoj se sada nalazimo, zajedno s perivojem i ostalim pomoćnim zgradama. Kad su zgrade ispražnjene i uređene, moglo se 1. travnja 1954. god. započeti s organiziranim radom. Predstavnici Akademije prije 10 godina u ovoj istoj prostoriji istakli su da Jugoslavenska akademija osniva ovaj Institut u spomen oslobođenja grada Zadra sa ciljem da se pristupi organiziranom naučnom istraživalačkom radu bogate prošlosti ovoga grada i ostale sjeverne Dalmacije, pa i dalje. Osim toga da se ustanova, povezana s nadležnim odjelima, aktivira prema potrebama terena i na drugim naučnim područjima te organizira stalni naučni radni centar. Zbog toga je Institut već u početku pod općim rukovodstvom 4 akademijina odjela: za društvene nauke, za filologiju, za suvremenu književnost i za likovne umjetnosti. Odjeli imaju svog predstavnika u *stručnom savjetu,* koji je bio glavni kolegijalni organ ustanove. Kasnije dobiva naziv Savjet. Osim toga usta-

Glavna zgrada Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru

nova ima od prvoga časa *Savjetodavni odbor,* koji se sastoji od istaknutih zadarskih naučnih radnika. Mnogi su članovi Akademije pružili suradnju Institutu, a članstvom u Stručnom savjetu, odnosno Savjetu pomogli su Grga Novak, Branimir Gušić, Ljubo Babić, Ferdo Čulinović, Antun Barac, Milan Marjanović, Josip Badalić, Vaso Bogdanov, Petar Šegedin, Josip Seissel, Dobriša Cesarić i Dragutin Tadijanović. Prvi je predsjednik Savjeta bio 1954. god. akad. Antun Barac, koji iste godine zbog bolesti odstupa i predsjedništvo preuzima akad. Grga Novak, koji je na tom položaju i danas. Ostali su danas članovi Savjeta, odnosno predstavnici društvene zajednice tj. Akademije akademici B. Gušić, Lj. Babić, F. Čulinović, te Vicko Krstulović i Drago Strenja. Direktor je naučni savjetnik dr Vjekoslav Maštrović.

Donošenjem Zakona o organizaciji naučnog rada nastupile su manje organizacione promjene: donesena su nova pravila, odnosno statut, i organizacija ustanove saobražena je s novim propisima. Sad se očekuje novi zakon o organizaciji naučnog rada.

Rad se ustanove provodio kroz 8 odsjeka: 1. uprava, 2. uredništvo publikacija, 3. odsjek za društvene nauke, 4. odsjek za povijest književnosti, 5. odsjek za filologiju, 6. za etnografiju i muzički folklor, 7. za likovne umjetnosti i 8. za pomoćne aktivnosti kao što su knjižnica, arhiv i fototeka. Kasnije se pojavljuje kao poseban odsjek i Pomorska zbirka, koja će uskoro prerasti u muzej u sklopu Instituta. U vezi s radom odsjeka postoje stalni i privremeni odbori ili komisije, koji djeluju po određenim zadacima. Tako postoji odbor za izdanje jubilarnog Pomorskog zbornika, za zaštitu ninskih spomenika, odnosno Odbor za Nin, komisija za primopredaju umjetnina u Restauratorskom ateljeu, Odbor za historiju književnosti i dr.

Od 1963. god. ustanova mijenja ime u Institutu za historijske i ekonomske nauke Jugoslavenske akademije. No time nije se diralo u dosadanji kompleksni organizacioni oblik rada.

II

Već se iz ovog organizacionog sumarnog prikaza vidi da su bogata vrela i raznolike potrebe na terenu usmjerile rad ovog Instituta od početka u više pravaca, kako je bilo odmah i predviđeno.

Ustanova je već od prve godine svoga rada uspjela okupiti naučne radnike sa svog područja i izvjesne njihove znanstvene djelatnosti usmjeriti prema institutskim zadacima. Osim toga Institut uspostavlja vezu s pojedinim naučnim radnicima koji žive u drugim našim znanstvenim centrima, ali su svojim radom bliski naučnoj problematici zadarskog područja, odnosno zadacima ovog Instituta. Zahvaljujući takvu stavu, u ovom Institutu okupljeno je na aktivnom radu preko 40 vanjskih naučnih radnika, te je tako omogućeno da se izvrši veći raspon naučnih zadataka, od kojih

je velik dio obrađen i radnje publicirane. Prednost je ovoga Instituta što je po svom značenju terenska naučna ustanova, koja je baš zbog toga s razmjerno malim materijalnim troškovima mogla izvršiti velik broj naučnih istraživanja i obrada.

Među prvim naučnim zadacima Instituta bilo je sistematsko istraživanje sjevernih zadarskih otoka (Premuda, Ist, Silba, Olib, Molat, Rivanj, Zverinac i dr.). Time je u stvari produženo započeto naučno istraživanje Akademije na otocima Susku, Cresu i Lošinju. Rezultati ovoga rada s područja političke povijesti, pomorstva (ekonomije), etnologije, filologije i djelomično geografije uklanjaju mnoge praznine u našoj nauci i ukazuju na nove rezultate. Istim sistemom rada nastavilo se i na ostalim otocima, te su mnoga istraživanja i dovršena, a neke radnje publicirane. Časovito je u radu istraživanje Kornatskog otočja. Nakon obavljenog posla pripremit će se posebna knjiga.

Uporedo s ovim zadacima na otocima najveća je pažnja posvećena arhivskom istraživanju bogate prošlosti samog grada Zadra i tu su na raznim stručnim područjima dani dragocjeni rezultati, od kojih je izvjestan broj naučno obrađen i publiciran. No taj je rad odmah i ukazao na potrebu istraživanja i u inozemnim ustanovama. Neki samo informativni pregledi vanjskih fondova u Veneciji, Rimu, Napulju, Genovi, Trstu, Beču i dr. ukazali su na neslučene arhivske materijale o zbivanjima na našoj obali, posebno u vezi sa Zadrom.

Od skupnih zadataka ukazali bismo na veliku akciju našeg Instituta da povodom 20-godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije pokrene široku akciju proučavanja pomorstva Jugoslavije na znanstvenoj osnovi. Oko 100 naučnih radnika iz cijele zemlje bilo je angažirano na tome poslu. Punu moralnu podršku pružio je od prvog časa predsjednik Republike maršal Tito, koji je napisao i predgovor naučno obrađenim i objavljenim raspravama iz pomorstva. Publikacija nosi naslov »Pomorski zbornik«, u kojem je na 2160 str. leksikonskog formata u dvije knjige objavljeno 89 radnja od ukupno 92 autora. Ova je akcija bila prelomna u stavu prema našem pomorstvu u naučnom smislu. Danas se u mnogočemu drugačije gleda kod nas i kod inozemnih partnera kad je riječ o važnosti i ulozi našeg pomorstva kroz stoljeća a uspjelo se ukazati i na njegovo kompleksno i fundamentalno značenje ne samo za Primorje nego za cijelu zemlju. Aktivirali smo i obradu ove teme sa stanovišta raznih struka, kao što su književnost (narodna i umjetna) likovna umjetnost, muzika, etnologija i dr. i time dokazali da je pomorstvo sastavni dio života našeg naroda u punom smislu.

Prvi izraziti rezultat ove naučne akcije pokazao se u osnivanju naučno-stručne organizacije »Društvo za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije«, kome ovaj Institut pruža punu pomoć.

Dopustite da vam po stručnim grupama navedem neke izvršene zadatke ovog Instituta.

Odsjek za društvene nauke

1. Ovaj odsjek bavio se sabiranjem gradiva o NOB-i na zadarskom području, te je posebnom metodom obradio neke općine (Nin, Zemunik), Sabrano je 250 str. gradiva i izjave zaslužnih pojedinaca. U tom poslu sudjelovalo je preko 100 osoba.

2. Sistematski je istraživana arhivska građa koja se odnosi na XIX stoljeće. Iz toga rada izišli su neki krupniji rezultati, kao što su rasprave o Narodnom preporodu u Dalmaciji. One su povodom 100-godišnjice Preporoda izdane u posebnom zborniku radova Instituta, koji je u našoj naučnoj javnosti naročito zapažen.

3. Proučeno je gradivo za historiju sudstva u Dalmaciji u XIX st., o čemu je napisana knjiga. Istražuje se razvoj upravnog uređenja.

4. Posebna je pažnja posvećena regestiranju spisa iz tog perioda, a čuvaju se u zadarskom Historijskom arhivu, s kojim se tijesno surađuje. No nije se ostalo samo na tome, nego se regestiraju spisi i iz drugih razdoblja.

5. Nekoliko godina radi se na regestiranju turskih spisa, posebno onih iz Dragomanskog fonda zadarskog arhiva.

Ovim je radom omogućeno bolje proučavanje trgovine između turske i mletačke Dalmacije i veza s pojedinim dalmatinskim lukama (Zadar, Split, Šibenik, Makarska), preko kojih se odvijala trgovina ne samo naših pokrajina nego i velikog dijela Turskog Carstva s Mletačkom Republikom i nekim talijanskim gradovima. Pristupilo se proučavanju historijskog razvoja pojedinih gradova u Dalmaciji pod turskom upravom (XVI—XVII st.) s obzirom na njihovu ekonomsku, političku i strategijsku ulogu (Vrana, Skradin, Drniš, Obrovac, Zemunik i dr.).

6. Za razdoblje srednjovjekovne povijesti zadarske komune najviše je učinjeno na ispitivanju agrarnih prilika u ovom području, zatim proučavanju demografskog sastava u srednjem vijeku i pod mletačkom dominacijom. Uzete su posebno u obzir socijalne značajke zadarskog stanovništva u to doba. Istraživan je i proučavan rad paških solana, kao i povijest našeg ribarstva prije pada pod mletačku vlast. Obrađena je historija zemljišnih posjeda u zadarskoj komuni u XII st.

7. Posebna je pažnja data istraživanju razvoja pomorstva grada Zadra, te su već dosada objavljene rasprave ukazale da taj grad spada među istaknute naše pomorske centre, o čemu dosada nije bilo objavljenih podataka. S tim u vezi osnovana je 1958. god. pomorska studijska zbirka, u kojoj se sabiru pomorski premeti sa zadarskog područja. Time se udaraju osnovi pomorskog muzeja u Zadru.

8. Pomorstvo, važna ekonomska grana, osvjetljena je s raznih aspekata. Tako je istraženo i obrađeno razdoblje ruske pa engleske blokade na Jadranu za vrijeme Francuza i pojava efektivnog gusarstva s politi-

čkim i ekonomskim posljedicama koje ono nosi. Postepeno se obrađuje razvoj pomorstva pojedinih važnijih mjesta u zadarskom području (Silba, Premuda, Olib, Iž, Vrgada).

9. Pristupilo se opširnom regestiranju s bibliografskim elementima, plakata na našem jeziku izdanih u XVIII i XIX st., čime će se u znatnoj mjeri upoznati sama upravna zbivanja u Dalmaciji.

10. U suradnji s Historijskim institutom u Zagrebu regestiralo se 1350 poljičkih spisa iz XVI—XIX st. pisanih bosančicom. Vršena su filigranska istraživanja, tj. radilo se na prikupljanju materijala o vodenim znakovima s papira koji se čuvaju u Zadru.

11. Vršena su i druga istraživanja iz područja povijesti kulture u Zadru. Tako su ispitivana zbivanja u vezi s izlaženjem nekoliko važnih periodika, kao što su »Zora dalmatinska«, »Kraljski Dalmatin«, »Smotra dalmatinska« i dr. Istraživao se rad hrvatskih društava u Zadru od 1848—1920. i utvrdilo da ih je bilo 50.

12. Izvan Zadra vršena su arhivska istraživanja u Zagrebu, Splitu, Šibeniku, Beogradu i Sarajevu, a u inozemstvu u Italiji (Venecija, Napulj, Rim, Genova, Trst, Milano). Kod toga su vršena djelomična evidentiranja spisa i obavljena mikrofilmiranja. Nabavljeni su i mikrofilmovi, te osnovana mikrofilmoteka.

13. Izvršena je i bibliografska obrada nekih istaknutih kulturnih i političkih radnika u Zadru ili Dalmaciji, odnosno barem njihov rad vezan za ovaj grad.

14. Provedena su istraživanja o izdavačkoj djelatnosti na našem jeziku u Zadru u XVIII i XIX st.

15. Istraživanjem problema nahoda u Dalmaciji osvjetljeno je otkud po dalmatinskim selima i gradovima talijanska prezimena kao i dio toga u gradovima. Itd.

Odsjek za povijest književnosti

1. Vršio je istraživanja u zadarskom arhivu o našim književnicima, te su o tom prikupljeni znatni podaci.

2. Istraživani su rukopisi nekih starih naših pisaca i fotografirani tekstovi (Sorkočević, Vitasović, Kanavelić, Tanzlinger-Zanotti i dr.) kao i utvrđena nepoznata izdanja djela (Baraković). Nabavljena je zbirka narodnih pjesama s otoka Pašmana. Izrađene su bibliografije nekih zadarskih publikacija i pisaca.

3. Obrađeni su neki noviji pisci u odnosu na njihovu djelatnost u Zadru (N. Jakšić, L. Botić, P. Preradović, M. Pavlinović, R. Katalinić Jeretov, St. Ivičević, I. Despot, P. Kasandrić, V. Nazor i dr.). Od starijih pisaca istraživani su i obrađivani Petar Zoranić, Šime Vitasović, Šime Budinić.

4. U cilju da se bolje upozna rad glagoljaša na zadarskom području, posebno na otocima, kao i njihov kulturno-književni domet, izvršeno je sistematsko pregledavanje knjižnica glagoljaša po župskim uredima i u privatnim kućama. Ovaj zamašan posao bio je dovršen u tri godine rada.

5. Osim bibliografskih obrada istražen je i proučen rad pučkih knjižnica u Zadru i okolici do 1918.

Odsjek za filologiju

1. Istraživao je s jezične strane službene plakate i brošure s kraja XVIII i početka XIX st., pa je do sada pronađeno 2430 hrvatskih riječi koje nisu zabilježene u Akademijinu Rječniku. Ove nepoznate riječi upućene su Institutu za jezik u Zagrebu.

2. Pristupilo se ispitivanju dijalekata okolice Zadra i pitanjima iz historije jezika. Kao prvo vršena su ispitivanja čakavskih govora na otocima zadarske regije. Naročito govor zapadnih otoka ovog područja obiluje starinom i trebalo je to popisati dok još ima živih starih nosilaca tog govora. U suradnji s nekim članovima Jezičnog instituta iz Zagreba ispitivanje je izvršeno na svim zadarskim otocima, na kojima su uporedo, kao dokumentacija, vršena i magnetofonska snimanja.

Od godine 1962. glavni zadatak Odsjeka je ispitivanje ikavskih i jekavskih govora Ravnih kotara. Osim ninskog govora, ti govori su bili dosada nauci nepoznati, a njihovo upoznavanje dat će vidan doprinos rješavanju naših migracionih problema, tj. problema doseljavanja i preseljavanja stanovništva od turskih vremena. Stanovnici zadarskog zaleđa, i ikavci i jekavci, doseljenici su iz istočnijih krajeva, iz zapadne i istočne Hercegovine. Opis njihovih govornih osobina dat će uvid u njihov predmigracioni smještaj. Njihovim kompariranjem s govorima Bukovice, Like i kninske krajine, što je dijelom već izvršeno, dat će se i šira slika osobina štokavskih govora u Dalmaciji. Već je ispitan govor u većem dijelu mjesta Ravnih kotara. Završetak tog posla planiran je do kraja 1965. god.

3. Proučen je rad Ivana Danila iz Zadra kao filologa.

Odsjek za likovne umjetnosti

1. Osnovan je krajem 1957. god. radi istraživanja povijesti likovnih umjetnosti na ovom području, a naročito radi spasavanja i očuvanja umjetnina, a to znači njihovo restauriranje i konzerviranje. Zbog toga je odmah osnovan Restauratorski atelje, za koji je izrađena posebna prizemna zgrada s tri dvorane i tri sobe s nusprostorijama. I tu je pružio pomoć Narodni odbor općine Zadar. Akademija je taj atelje brzo snabdjela od-

govarajućom opremom i osigurala stručno-umjetničko osoblje. Jedan od njih bio je na specijalizaciji u Engleskoj. Od 1958. god. do danas (1964.) restaurirano je ukupno 50 slika na platnu, 22 slike na dasci, 5 raznih umjetnina, kipova i predmeta iz srebra i freske u sjevernoj apsidi katedrale u Zadru. Osim toga izvršeno je istraživanje zidova crkve sv. Krševana u Zadru i konzervacija fragmenata fresaka u toj crkvi.

Restaurirane umjetnine su iz raznih mjesta — od Senja do Kotora — ali najviše iz Zadra i okolice.

Da bi se javnost upoznala s restauriranim umjetninama, priređuju se svake treće godine izložbe dovršenih radova. Do sada su održane dvije takve izložbe (1961. i 1964. god.).

2. Pregled i popis umjetnina izvršen je na znatnom dijelu zadarskog područja i dalje se vrši.

3. Izvršena je restauracija historijske crkve sv. Marije u Zadru u suradnji s Konzervatorskim uredom. Za svetište, krov i vrata utrošeno je 7,5 mil. starih dinara. U organizaciji ateljea postavljen je krov na zvoniku sv. Krševana.

Vrlo vrijedan fond umjetnina na našem području nalazi se u lošem stanju, jer od vremena nabavke nisu umjetnine bile restaurirane. Bilo je nužno potrebno osnovati Restauratorski atelje i aktivirati ovu djelatnost. Tako su se počele spasavati dragocjene umjetnine. I dalje će se djelovati na širem planu, ali će se ipak nastojati dovršiti uže područje — Zadar i okolica — pa onda pojačati rad i na drugim područjima naše obale, koja u većini traže restauratorske intervencije.

Odsjek za etnografiju i muzički folklor

Ovaj odsjek je najmlađi. Rad je bio vezan na stalna terenska istraživanja, prvenstveno na zadarskim otocima, a potom u Ravnim kotarima, uz magnetofonska snimanja. Došlo je do zanimljivih otkrića s područja etnomuzikologije. Pristupilo se i istraživanju muzičke tradicije starinskog glagoljaškog pjevanja na zadarskim otocima.

Proučeni su razni oblici pjevanja Kačićevih stihova na zadarskom području. Isto tako je proučena starija muzička tradicija otegnutog pjevanja, »ojkanja«.

Istražene su i proučene zadarske laude (aklamacije) iz 1677.

Veoma je značajno proučavanje prvih nota u hrvatskoj muzici iz XI i XII st., koje su potekle iz zadarskog samostana sv. Marije, a sada se nalaze u Sveučilišnoj knjižnici Bodleana u Oxfordu.

Sakupljena je i proučena građa o muzičkom životu Zadra za vrijeme Narodnog preporoda u Dalmaciji kao i građa kako se more i pomorci javljaju u narodnoj muzičkoj tradiciji.

Ispitane su diple s mjehom na zadarskom području, te inače vršena snimanja sviranja na raznim narodnim instrumentima.

Na terenu su vršena magnetofonska snimanja, pa Institut ima vrijednu zbirku.

III

Navedeni i ostali izvršeni zadaci* u naučno-istraživačkom radu doveli su i do obrade gradiva, a toga je bilo dovoljno, tako da je naš Institut jedna od rijetkih ustanova u Jugoslaviji koja je bila u mogućnosti da svake godine izda po jedan zbornik naučnih rasprava svojih suradnika. Institut je kod vanjskih suradnika inicirao obradu tema i pružio punu pomoć da se zadatak i izvrši. Razlog je tome što su teme bile u sklopu zadataka ustanove.

Zbornik se naziva »Radovi Instituta Jugoslavenske akademije u Zadru«. Izišlo je dosada 10 svezaka. U njima je objavljeno ukupno 147 rasprava od 136 autora na 3864 str. Većina je autora iz Zadra i okolice, i to 69. Ostali su iz ovih mjesta: iz Zagreba 39, iz Splita 16, iz Dubrovnika 3, po 2 iz Rijeke i Beograda, po 1 iz Makarske, Pazina, Cetinja, Skoplja, Varšave i Beča.

Po sadržaju, odnosno po strukama radnje spadaju: 33 u političku povijest, 22 u kulturnu povijest, 21 u povijest književnosti, 15 u povijest umjetnosti, 11 u filologiju, 9 u pomorstvo, 8 u arheologiju, po 6 u ekonomiju, geografiju i povijest muzike, po 4 u etnologiju i povijest medicine, po 1 u urbanizam i pravo.

Ovih 147 rasprava dosta su obimne i obuhvaćaju 3864 str. na 242 tiskarska arka.

Osim Radova ustanova izdaje zbirku inokosnih radova »Djela«, koja izlaze kao knjige. Do sada su izišle 3 knjige (Vjekoslav Maštrović »Razvoj sudstva u Dalmaciji u XIX st.«, Oliver Fijo »Parobrodarstvo Dalmacije od 1878. do 1918« i Maja Novak »Autonomija dalmatinskih komuna pod Venecijom«). U kolekciji »Posebnih izdanja« izašli su separati, katalozi i sl. Tako je izdana brošura Lj. Karamana »Dalmatinske katedrale« i dr. Veće izdanje u toj zbirci jest knjiga »Pomorstvo grada Zadra«, sa 6 rasprava raznih autora. Ovo je zapažena publikacija.

Bez obzira na stanje u drugim ustanovama, unatoč razvijenoj izdavačkoj djelatnosti, ona bi mogla biti i veća da su bila osigurana materijalna sredstva.

Treba navesti rad pomoćnog odsjeka, napose knjižnice, koja je stručna te danas broji 10.000 svezaka. Sticanje se vrši kupnjom, darovanjem i najviše zamjenom za Radove. Mijenjaju se publikacije sa 133 ustanove, od toga su 63 iz inozemstva, a 72 iz tuzemstva. Od inozemnih ustanova s

* Pobliže su nabrojeni izvršeni zadaci zadarskog Instituta u godišnjim izvještajima od 1954. do 1964. god. Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

kojima mijenjamo publikacije najviše ih je iz Italije — 30, zatim po 5 iz Poljske i Njemačke, po 4 iz SSSR-a, Čehoslovačke i SAD, po 2 iz Austrije, Engleske, Francuske, po 1 iz Bugarske, Švicarske i Rumunjske, darom 3 iz SAD.

Na kraju valja spomenuti da je ustanova na promicanju i upoznavanju nauke organizirala više *izložbi* i priredila preko 120 *predavanja*. Ujedno je pružila pomoć i suradnju mnogim ustanovama i pojedinim znanstvenim radnicima, te im omogućila rad u Zadru sa preko 2120 dana.

Institut je organizirao i posjete grupa akademika terenu, od kojih ističemo grupni posjet na čelu s predsjednikom Jugoslavenske akademije akad. Grgom Novakom općini u Biogradu, Ninu, Obrovcu, Novigradu, pri čemu su vođeni razgovori o mogućnosti terenskog rada i potrebi historijskih istraživanja za ta mjesta.

U proteklih 10 godina rada Institut je razvio opširnu djelatnost na svom području, koja je opravdala razloge njegova osnivanja. Predsjedništvo i Uprava Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i Akademijini odjeli u Zagrebu, kao i zainteresirani organi narodne vlasti u Zadru i Zagrebu, živo su pomagali ovaj rad, pa im i ovom prilikom iskazujemo zahvalnost.

Posebno treba istaći zalaganje naučnih i stručnih radnika koji su obuhvaćeni u mreži suradnje ovog Instituta, kako članova kolektiva tako i vanjskih suradnika, na aktivnom sudjelovanju u ostvarenju naučnog programa u ustanovi.

Zahvaljujući toj svestranoj suradnji i pomoći zadarski je Institut mogao u prvom deceniju svoga postojanja izvršiti izložene zadatke.

PRILOZI*
BRZOJAVI UPUĆENI INSTITUTU POVODOM 10-GODIŠNJICE RADA

Institut Jugoslavenske akademije, Zadar

Prigodom 10-godišnjice života i plodonosnog rada u dragom Zadru želi mnogo uspjeha u budućnosti

Matica hrvatska

*

Institut za historijske i ekonomske nauke, direktor
dr Maštrović, Zadar, Obala Oktobarske revolucije 8

U ime Predsjedništva Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i svoje lično upućujem radnom kolektivu Akademijina Instituta u Zadru pod Vašim rukovodstvom najsrdačnije čestitke i priznanje na postignutim uspjesima u naučnoistraživalačkom radu i posebno na povezivanju djelovanja Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti s ovim dijelom naše jadranske

* Između brzojava koji su upućeni zadarskom Institutu, navodimo samo nekoliko prvih, koji su pročitani na svečanoj sjednici.

obale, toliko bogate našom nacionalnom i kulturnom baštinom. Uvjereni da će vrijedni radni kolektiv Instituta i dalje uložiti sve svoje snage na razvijanju pravilno zacrtane djelatnosti Instituta, upućujemo Vam najljepše želje za dalje uspjehe u radu.

Predsjednik Jugoslavenske akademije akademik
Grga NOVAK

*

Institut za historijske i ekonomske nauke, direktor
dr Maštrović, Zadar, Obala Oktobarske revolucije 8

Srdačno čestitam desetogodišnjicu plodnog rada sa najljepšim željama za dalje uspjehe. Žalim što zbog neodgodivih poslova neću moći svečanosti lično prisustvovati.

Potpredsjednik akademik Frane Kogoj

*

Institut za historijske i ekonomske nauke, Zadar
Obala Oktobarske revolucije 8

Srdačno čestitam i želim mnogo uspjeha u daljem radu.

Glavni tajnik akademik Miroslav Karšulin

*

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti
Uprava Instituta Zadar

Dragi drugovi, veoma žalim što me teža bolest spriječila da prisustvujem svečanom skupu, pa Vam od srca čestitam jubilarni praznik grada Zadra i Vašeg Instituta.

Vicko Krstulović

*

Institut za historijske i ekonomske nauke, Zadar

Za deset godina neobično plodnog i planskog naučnog rada Vaše ustanove, kolektiva na čelu s direktorom dr Vjekoslavom Maštrovićem, uz suradnju odlično organiziranih vanjskih suradnika, primite tople čestitke uz želje da naredni decenij donese nove uspjehe.

Akademik Ivo Krbek
tajnik Odjela za društvene nauke

*

Institut Jug. akademije znanosti i umjetnosti,
Zadar

Rado bih se odazvao časnom pozivu prigodom proslave dvadesetogodišnjice oslobođenja našeg dragog ZADRA a također i prigodom proslave desetgodišnjice našeg vrijednog i zaslužnog INSTITUTA, ali zbog bolesti ne mogu prisustvovati.

Grad Zadar u ovih proteklih dvadeset godina izrastao je u moderan grad, napredan grad.

Institut je u 10 godina razvio takvu djelatnost na kulturnom i izdavačkom radu (10 svezaka RADOVA), da bi mu mogli zaviditi i veći gradovi.

Primite i moje smjerne čestitke prigodom ovih dviju proslava.

Posebni topli pozdrav g. dru Novaku, predsjedniku Akademije i dru V. Maštroviću, direktoru Instituta.

Svima prisutnima na proslavi srdačni pozdrav od starog glagoljaša.

Don Vladislav Cvitanović

Veli Iž, dne 29. listopada 1964.